

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

D.H.G. Fernald (Groep Doe STOER)

(d.d. 15 juli 2026)

Nummer

4446

Onderwerp

Escalerende onhoudbare asielopvang-crisis en weigerbeleid:

Oproep aan de Commissaris van de Koning, toon leiderschap en grijp in!

Toelichting: De statenvragen van Statenlid Fernald (Groep Doe Stoer) met onderwerp "Escalerende onhoudbare asielopvang-crisis en weigerbeleid: Oproep aan de Commissaris van de Koning, toon leiderschap en grijp in!" zijn gericht aan de Commissaris van de Koning (cdK) en Gedeputeerde Staten. De cdK is in het asieldorfier actief als rijksorgaan. Om voldoende opvangplekken te realiseren in Nederland heeft de regering alle commissarissen van de Koning (cdK's) gevraagd om de samenwerking te bevorderen tussen in de provincie werkzame rijksambtenaren (zoals het COA) en andere overheden (op basis van art. 182 lid 1 onder a Provinciewet jo. Art. 1 Ambtsinstructie). Invulling aan deze taak wordt gegeven met een Provinciale Regietafel (PRT). Wanneer commissarissen van de Koning hun werk doen als 'rijksorgaan', leggen ze daarover desgewenst verantwoording af aan de regering, niet aan Provinciale Staten. De afwezigheid van een verantwoordingsrelatie staat echter niet in de weg dat de cdK de leden van Provinciale Staten graag over zijn werkzaamheden informeert.

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Terwijl de politiek in Den Haag met zomerreces is, voltrekt zich onder de hete brandende zon een humanitaire ramp. Hulporganisaties hebben afgelopen weekend hun noodhulp gestaakt. Mensen, onder wie kinderen en zieken, stonden in de extreme hitte op een grasveld zonder water, schaduw of basisvoorzieningen. De humanitaire crisis in ons land en in onze provincie is afgelopen weekend definitief gekanteld in een bestuurlijk drama. Dit gaat niet langer om een logistiek opvangprobleem, maar om politieke onwil. Men kiest voor de weg van de minste weerstand in plaats van vast te houden aan wat moreel, wettelijk en bestuurlijk juist is. Tot op de dag van vandaag ziet Groep Doe STOER de politiek lokaal en provinciaal weggijken, stroperige procedures en een stuitend gebrek aan daadkracht. Terwijl de rijksoverheid gemeenten oproept, blijven veilige, humane en gespreide opvanglocaties in onze provincie pijnlijk achterwege. Het resultaat? Mensonwaardige situaties, overbelaste handhaving en het overleveren van de meest kwetsbaren aan een vicieuze cirkel van overlast.

Als Statenlid vraagt Debora Fernald zich in alle ernst, werkelijk af wat er nog nodig is om daadwerkelijk in te grijpen. Het is toch onacceptabel dat humanitaire organisaties de veiligheidsproblemen moeten oplossen die de politiek nalaat adequaat aan te pakken. Bestuurlijke onmacht mag nooit een reden zijn om medemenselijkheid te verliezen. Als landelijk

coördinator en Commissaris van de Koning heeft Wouter Kolff de wettelijke plicht en de morele autoriteit om in te grijpen. In de rol als 'hoeder van de bestuurlijke integriteit' en als 'provinciaal regisseur' verwacht Groep Doe STOER dan ook dat de Commissaris van de Koning Wouter Kolff niet langer wegkijkt, maar dwingend leiderschap toont. De grens is bereikt. Het is onacceptabel en stuitend om te zien hoe de opvangcrisis in onze provincie en in het bijzonder in Den Haag, uit de hand loopt. Dat hulporganisaties zich terugtrekken is het absolute noodsignaal dat onze samenleving de controle is verloren en in plaats van de regie strak in handen te nemen, waar de provincie snakt naar realisme en handhaving, kiest de lokale politiek voor populistische retoriek en het schrappen van broodnodige opvanglocaties. Het eenzijdig dwarsbomen van de asielopvang, zonder enig realistisch alternatief te bieden, zadelt de rest van de regio op met chaos en zet de veiligheid van de inwoners en hulpverleners in Zuid-Holland op het spel. De asielopvang in Nederland zit muurvast, en de schrijnende situatie in Ter Apel is daarvan het zichtbare pijnlijke bewijs. Het laat zien dat we als samenleving de menswaardige grens hebben bereikt en dat de overheid faalt in haar basisverantwoordelijkheid en daarbij is het ronduit lakse en polariserende gedrag van sommige lokale bestuurders onacceptabel. Dat de gemeente Den Haag, openlijk weigert zich te houden aan de wettelijke afspraken rondom de spreidingswet is schandalig. Terwijl de nood elders ondraaglijk hoog is, kiest Den Haag voor het negeren van rechterlijke uitspraken die hen tot naleving van de spreidingswet dwingen. Het openlijk boycotten van de spreidingswet door een grote gemeente als Den Haag is een gevaarlijk precedent en ondermijnt de rechtsstaat. Groep Doe STOER vraagt de Commissaris van de Koning als 'hoeder van de integriteit' van het openbaar bestuur in onze provincie dan ook indringend: Hoe lang laat u dit politieke spel nog toe? Woorden van begrip zijn niet meer genoeg. Het is tijd voor keiharde handhaving en het opleggen van de nodige maatregelen om aan de wettelijke opvangplicht te voldoen. Groep Doe STOER verwacht dat de Commissaris van de Koning, het lokaal bestuur dwingt tot actie en te zorgen dat de opvang van asielzoekers humaan, eerlijk verdeeld en menswaardig geregeld gaat worden. De temperatuur en spanningen lopen op en de medemenselijkheid is ver te zoeken, daarom kan er niet gewacht worden tot het zomerreces voorbij is en ziet Groep Doe STOER de antwoorden, maar bovenal de daden van het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning dringend tegemoet.

Het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning kunnen dit probleem niet langer afschuiven op gemeenten, COA of de hulporganisaties. Het is tijd voor onmiddellijke actie. Groep Doe STOER wacht de inhoudelijke reactie en de concrete urgente stappen van het college van Gedeputeerde Staten en/of de Commissaris van de Koning, met grote belangstelling af.

Groep Doe STOER verzoekt de commissaris van de Koning/ het college van Gedeputeerde Staten dringend de volgende vragen te beantwoorden:

1. Zijn het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning het ermee eens dat de grens van medemenselijkheid is bereikt en dat het aan hun lot overlaten van asielzoekers in de brandende zon, nu zelfs basishulp zoals wateruitdeling (tijdelijk) is weggefallen een schending is van de menselijke waardigheid en de fundamenten van onze rechtsstaat?

Antwoord

Het college van Gedeputeerde Staten (GS) en de Commissaris van de Koning (cdK) onderschrijven de zorgen over het tekort aan opvangplekken voor asielzoekers. Via de Provinciale Regietafel (PRT) Zuid-Holland waarvan de cdK voorzitter is en gedeputeerde Koning namens het college van GS deelneemt worden gemeentebesturen dan ook herhaaldelijk opgeroepen (spoednood)opvang te realiseren. De wettelijke plicht en daarmee het mandaat om

opvangplekken te realiseren ligt echter bij de colleges van burgemeesters en wethouders, die naast asielzoekers ook verplicht zijn statushouders en Oekraïense ontheemden op te vangen. Het college van GS hebben ter ondersteuning van de realisatie van asielopvang middelen en expertise beschikbaar gesteld en het provinciale ruimtelijke beleid verruimd.

2. *Welke concrete, hitte-veilige noodopvang-locaties (zoals sporthallen of provinciale panden met klimaatbeheersing) gaan het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning op korte termijn aanwijzen om alle mensen te beschermen tegen zonnesteek en uitdroging?*

Antwoord

Gedeputeerde Staten hebben geen rol in het aanwijzen van noodopvanglocaties. De cdK is vanuit zijn rol als rijksorgaan voorzitter van de PRT Zuid-Holland, waar gemeenten, provincie, Rijk en COA afstemmen over asielopvang. De bevoegdheid om locaties aan te wijzen ligt bij de colleges van burgemeester en wethouders. Daarom zullen het college van GS en de CdK niet overgaan tot het aanwijzen van noodopvanglocaties maar worden Zuid-Hollandse gemeenten onder andere via de PRT opgeroepen locaties beschikbaar te stellen.

3. *Meerdere gemeenten zoals de gemeente Den Haag blijven weigeren en schuiven de verantwoordelijkheid van zich af. Zijn het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning bereid om, gezien de acute noodsituatie, nu door te pakken met de Spreidingswet en de minister van Asiel en Migratie per direct te verzoeken om de wettelijke dwangmaatregelen ten opzichte van weigergemeenten onmiddellijk te effectueren, in plaats van te wachten tot het najaar?*

Antwoord

Het wettelijk instrument van interbestuurlijk toezicht dat volgt uit de Wet revitalisering generiek toezicht kent een interventieladder met verschillende treden waarbij de hoogste trede betekent dat wordt overgegaan tot indeplaatsstelling (wettelijke dwangmaatregel). Indeplaatsstelling kan niet plaatsvinden zonder eerst de lagere treden van de escalatieladder en de daaraan gekoppelde acties en termijnen te doorlopen. Het college van GS en de CdK ondersteunen dat de minister het interbestuurlijk toezicht actief uitvoert.

3. *Wanneer pakt de Commissaris van de Koning de bestuurlijke regie en welke noodmaatregelen neemt de Commissaris van de Koning op korte termijn met zijn collega-commissarissen om de asielopvang vlot te trekken en de druk op de aanmeldcentra per direct te verlagen?*

Antwoord

De CdK coördineert de totstandkoming van asielopvang binnen het mandaat dat volgt uit het voorzitterschap van de PRT in de rol van rijksorgaan. Vanuit die rol spreekt de CdK burgemeesters en wethouders aan op hun wettelijke plicht en denkt, samen met gedeputeerde Koning, mee met de realisatie van asielopvang. Onder deze coördinatie is het aantal asielopvangplekken in Zuid-Holland de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. Het is aan de minister van Asiel en Migratie om onder andere via het interbestuurlijk toezicht de druk op aanmeld- en opvangcentra te verlagen.

4. *Welke concrete, juridische dwangmiddelen gaat de Commissaris van de Koning nu inzetten om ervoor te zorgen dat gemeenten in de provincie Zuid-Holland acuut de deuren openen voor noodopvang?*

Antwoord

De CdK heeft geen instrumentarium om (acute) asielopvang in Zuid-Holland af te dwingen. Dit ligt wel in het eerder benoemde interbestuurlijk toezicht dat de minister van Asiel en Migratie uitvoert. De provincie Zuid-Holland levert echter via het interbestuurlijk toezicht op de huisvesting van statushouders een belangrijke bijdrage aan de uitstroom van statushouders die in asielopvangcentra verblijven.

5. *Waarom wachten het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning tot het laatste moment in plaats van preventief regionale spreidingsplannen uit te rollen, zoals eerder met andere commissarissen is geëist?*

Antwoord

Het college van GS en de CdK zijn niet bekend met de eis van andere Commissarissen.

6. *Zijn het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning bereid om leegstaand (overheids-)vastgoed per direct op te eisen en te klimatiseren om kwetsbare asielzoekers uit de brandende zon te halen, ongeacht lokale politieke weerstand?*

Antwoord

Het opeisen van leegstand (overheids-)vastgoed valt niet binnen het wettelijk mandaat van het college van GS en de CdK, het college van GS en de CdK zijn hiertoe daarom niet bereid.

7. *Zijn het college van Gedeputeerde Staten en de Commissaris van de Koning bereid om de desbetreffende wethouders en burgemeesters in onze provincie met onmiddellijke ingang ter verantwoording te roepen?*

Antwoord

Het afleggen van verantwoording over het al dan niet invullen van hun wettelijke taakstelling doen gemeenten aan de minister van Asiel en Migratie. De CdK is als voorzitter van de PRT vanuit zijn rol als rijksorgaan betrokken bij de totstandkoming van asielopvang, spoort gemeenten aan en spreekt hen aan. Om rolvermenging te voorkomen leggen burgemeesters en wethouders echter geen verantwoording aan hem af.

Den Haag, 1 september 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff